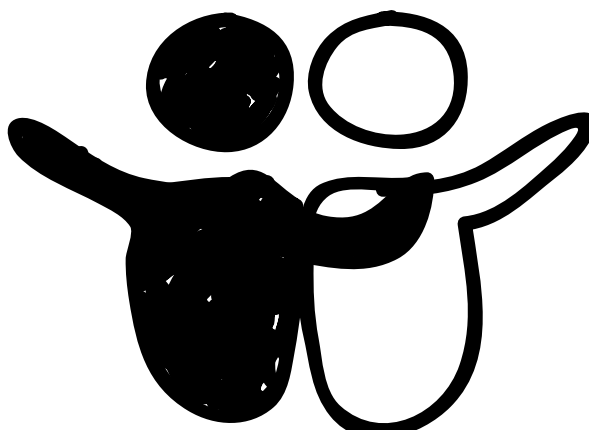

Module 1:

Privacy

Leerkrachtinstructie

Ontwikkeld door:

waag society

BITS OF FREEDOM
VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN

Gerealiseerd met bijdragen van:

SIDNfunds FONDS21

debaasopinternet.nl

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License

Onderzoek:

WIE MAG ALLES OVER MIJ WETEN?

Via het internet staan we in contact met de hele wereld. Via de apps, games en sites die we gebruiken delen we van alles met elkaar. Foto's, tekstberichten, filmpjes, muziekplaylists, highscores, huiswerkopdrachten... Wat deel je eigenlijk niet? Maar mag iedereen alles van je weten?

	<p>Thema Privacy betekent niet dat je alles voor je moet houden en niets met elkaar kunt delen. Het is vaak juist heel leuk om te delen waar je je mee bezig houdt. Maar niemand deelt alles. We doen allemaal de deur dicht als we op de wc zitten. Hoe houd je op het internet in de gaten met wie je precies je informatie deelt? Kan dat eigenlijk wel?</p>	 	<p>Doelgroep PO groep 7 en 8 VO 1e en 2e klas</p> <p>Lesduur 1,5 uur (of 2x 45 minuten)</p>
	<p>Lesdoel Eigen inzicht vergroten in de informatie die je deelt via het internet, en zelfstandig afwegen en beargumenteren welke informatie je met wie wilt delen.</p>		<p>Benodigheden Werkbladenset (1 per leerling) Invulblad (1 per leerling) Knipvel (1 per leerling) Stiften (diverse kleuren) Grote enveloppen (5 stuks) Scharen</p>
	<p>Voorbereiding Lesmateriaal downloaden Lesmateriaal doornemen Werkbladen printen Materialen verzamelen Enveloppen klaarmaken: Zoek 5 grote enveloppen. Schrijf op iedere envelop een persoon/groep mensen. Op de enveloppen komt te staan: - Mijn ouders - De klas - Mijn beste vriend(in) - De meester/juf - Google (iets opzoeken in de zoekmachine)</p>		<p>Vakgebieden Deze module draagt bij aan de PO kerndoelen: Nederlands: 2, 3, 4 Rekenen/wiskunde: 23 Oriëntatie op jezelf en de wereld, Natuur en techniek: 44,45</p> <p>Deze module draagt bij aan de VO kerndoelen: Nederlands: 1, 6 Mens en natuur: 29, 31, 33 Mens en maatschappij: 36, 38, 39 De module kan gegeven worden binnen de vakken informatica, techniek, maatschappijleer en de mentorles.</p>

<p>Stap 1</p>	<p>Wie zie ik (in 't echt, offline) en hoe vaak?</p> <p>Je brengt op het werkblad in kaart met wie je contact hebt en hoe vaak. Het gaat om mensen die je in het echt ziet, zonder internet te gebruiken. Deze stap vul je in op de linkerzijde van het werkblad.</p>
<p>Stap 2</p>	<p>Welke apps, games of sites gebruik ik?</p> <p>Op de rechterzijde van het werkblad vul je in welke online diensten je gebruikt. Het gaat hier niet alleen over websites maar over alle diensten die gebruik maken van internet: apps, games, social media, Whatsapp en misschien zelfs het schoolsysteem met lesroosters en huiswerkopdrachten. Je kunt de logo's van de diensten tekenen, diensten die je vaak gebruikt mogen groter getekend worden.</p>
<p>Stap 3</p>	<p>Wie spreek ik online? Via welke games, apps of sites?</p> <p>Nu leg je de link tussen stap 1 en 2. Met pijlen geef je aan welke mensen je via welke diensten ziet of spreekt. Boven de pijl geef je aan waar het contact voor bedoeld is, bv 'Op de hoogte blijven', 'Leuke foto's delen' of 'Om af te spreken'.</p>
<p>Stap 4</p>	<p>Wat deel ik met wie?</p> <p>Zijn er ook mensen met wie je bepaalde informatie niet wilt delen? In de laatste stap kies voor een aantal persoonlijke stellingen met wie je de informatie het liefst deelt, door een kaartje met de stelling in de betreffende envelop te doen. Waarom deel je iets wel met je ouders, maar niet met de hele klas? En als je iets opzoekt op Google, is het dan wel anoniem?</p>
<p>Afronding</p>	<p>Heb je altijd in de gaten wat je deelt?</p> <p>In een leuke uitsmijter van deze module kijken we samen een filmpje. Met een verborgen camera worden mensen verrast die nogal veel over zichzelf verteld hebben op social media. Zou dit ons ook kunnen overkomen?</p>

Belangrijke ideeën:

- Privacy is voor iedereen belangrijk, ook als je 'niets te verbergen hebt'.
- Hoe we over privacy nadenken ligt aan de context.
- Op internet hebben jouw keuzes over de informatie die je deelt vaak ook invloed op anderen.
- Je privacy is goed beschermd wanneer je zelf invloed hebt op welke informatie je deelt, en met wie.

Jouw privacy

Deze module gaat over privacy. Welke informatie over jezelf wil je met wie delen? Waar zijn die keuzes van afhankelijk? En in welke gevallen houd je informatie liever voor jezelf?

Een goed begrip van wat privacy is, is belangrijk, omdat het helpt om goede keuzes te maken over de internetdiensten die je gebruikt.

Iedereen heeft iets te verbergen

'Ik heb niets te verbergen' is een veelgebruikte reden om informatie niet af te schermen op internet. Dat idee klopt alleen niet helemaal. De meeste mensen zouden niet snel hun persoonlijke e-mails op Snapchat zetten, de deur open laten wanneer ze naar het toilet gaan of geen gordijnen in hun slaapkamer ophangen. We hebben allemaal wel iets te verbergen. Bepaalde gedachten houd je liever voor jezelf. Wat je deelt met je vrienden, deel je misschien niet met je ouders of je docent.

De context is belangrijk

De context waarbinnen je informatie met elkaar deelt is heel belangrijk voor de verwachtingen die je hebt over privacy. In een persoonlijk gesprek deel je andere dingen met een goede vriend(in), dan in een groepsgesprek via Whatsapp. Dat komt omdat de context verandert. Al blijft de boodschap hetzelfde, als de context verandert dan moet je ook anders met privacy omgaan.

Maar: Op internet deel je niet alleen je eigen informatie

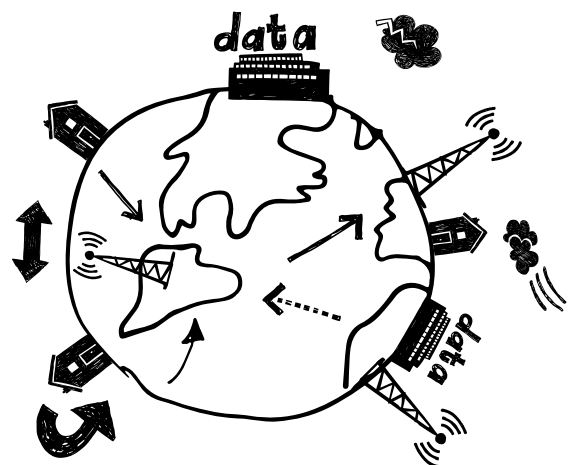
De kans is groot dat er foto's online staan van jou die je niet zo leuk vindt. Of misschien hebben je ouders wel babyfoto's van jou gedeeld, terwijl jij daar geen toestemming voor hebt gegeven.

Zo kan het ook zijn dat je online een foto deelt van je voetbalteam of vriendengroep, terwijl niet iedereen die op de foto staat daar toestemming voor heeft gegeven. Wanneer je besluit iets te delen via internet, heeft dit vaak ook invloed op anderen.

Meestal is dat geen probleem. Maar soms kan er een vervelende situatie ontstaan. Stel je hebt je ziek gemeld voor school, maar gaat toch met vrienden mee winkelen. En dan posten je vrienden foto's van jou in je nieuwe outfit op Instagram... onder schooltijd. En je leerkracht ziet dat ook. Dat is natuurlijk minder fijn. Of je ouders posten op je verjaardag een babyfoto van jou toen je 1 werd. En die foto had je liever niet aan de hele wereld had laten zien. Dan kan het handig zijn om samen goede afspraken te maken over wat je deelt, en wat niet.

En: Het is vaak lastig te zien hoe internetdiensten meelesen.

Maar dat doen ze wel. Veel (gratis) internetdiensten zijn erg geïnteresseerd in jouw internetgedrag: Met wie je communiceert, hoe vaak, wanneer, waarover. Die context is erg lastig in te schatten, wat het lastig maakt om je privacy te beschermen.

Belangrijke begrippen:

- **Privacy**

Zelf zeggenschap hebben over welke persoonlijke informatie privé blijft of gedeeld wordt, en met wie het gedeeld wordt. We hebben het over privacy in De Baas Op Internet omdat het op internet heel lastig is om te zien wie er toegang krijgt tot je eigen informatie. Iemand kan jouw bericht makkelijk doorsturen, maar ook bedrijven onderscheppen jouw informatie, denk aan Google en Facebook.

- **Context**

Context is een belangrijk begrip als het gaat over privacy, omdat het bepaalt welke verwachtingen iemand heeft over de informatie die hij deelt. Bijvoorbeeld: Informatie die je met je arts in de spreekkamer deelt zou je niet met die persoon delen als je elkaar in de supermarkt tegenkomt. Omdat de context verandert. Context kan gaan over de plaats, de tijd, de groep mensen waar je mee bent of de situatie waarin je iets deelt. Op internet is het veel minder duidelijk in welke context je iets met elkaar deelt, wat het lastig maakt netjes met elkaars privacy om te gaan.

Verdieping:

- **Zelfverdedigingsgids**

We werken in De Baas Op Internet samen nog verder aan het begrip van internet, data en privacy, maar als je vast aan de slag wil om je computer en mobiele telefoon beter te beschermen tegen online meegluurders, kan dat via de Zelfverdedigingsgids van De Correspondent. Deze bevat veel handige instructiefilmpjes hoe je de privacyinstellingen van je mobiel, computer, browser en e-mail kunt verbeteren.

<https://decorrespondent.nl/5243/de-digitale-zelfverdedigingsgids-bescherm-jezelf-op-het-web/255318371-e8ae3068>

TIJD:	OEFENING:	WERKVORM	MATERIAAL
5 min.	<p>Introductie</p> <p>Deze module gaat over privacy.</p> <p>→ Start met een paar prikkelende vragen, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat betekent het woord privacy? - Hoe belangrijk vind je privacy? - Is het iets waar je bewust mee bezig bent? <p>→ Schrijf de antwoorden en ideeën van de leerlingen op het bord.</p> <p>Afronding: In deze module gaan we onderzoeken hoe belangrijk privacy voor ons is en hoe we daarmee omgaan op internet.</p>	<i>Klassikaal</i>	<i>Schoolbord</i>
15 min.	<p>Stap 1. Wie zie ik (in 't echt, offline) en hoe vaak?</p> <p>Welke mensen zie je 'face to face'? Denk aan je familie, je vrienden, teamgenoten bij je hobby, burens, etc. Hoe vaak?</p> <p>→ "Teken de mensen die je offline ziet in de verschillende vakken aan de linkerkant van het invulblad."</p>	<i>Individueel</i>	<i>Werkblad Invulblad</i>
15 min.	<p>Stap 2. Welke apps, games of sites gebruik ik?</p> <p>Als je internet gebruikt, wat gebruik je dan? En hoe vaak doe je dat? Denk aan chatten, mailen, websites bezoeken, apps gebruiken, games spelen, filmpjes kijken, etc.</p> <p>→ "Teken de logo's van de diensten die je gebruikt in de juiste vakken aan de rechterkant van het invulblad."</p> <p>Is je internet gebruikt, wat gebruik je dan? En hoe vaak doe je dat? Denk aan chatten, mailen, websites bezoeken, apps gebruiken, games spelen, filmpjes kijken, etc.</p>	<i>Individueel</i>	<i>Werkblad Invulblad</i>
15 min.	<p>Stap 3. Wie spreek ik online?</p> <p>Welke mensen die ik persoonlijk zie, spreek ik ook online? Bijv: Whatsappen met mijn voetbalteam.</p> <p>→ "Trek lijnen tussen de mensen aan de linkerkant en de logo's aan de rechterkant. Schrijf bij de lijn waarvoor jullie elkaar online spreken."</p> <p>Afronding: Zijn je offline contacten en je online contacten erg met elkaar verbonden of juist niet? Zijn er ook mensen die je nooit in het echt ziet?</p>	<i>Individueel</i>	<i>Werkblad Invulblad</i>

TIJD: OEFENING:

WERKVORM

MATERIAAL

30 min.

Stap 4. Wat deel ik met wie?

Wat je deelt is helemaal aan jou! En een Whatsapp gesprek met je beste vriend is heel anders dan een Whatsapp gesprek met de hele klas. Dat verschil gaan we nu in kaart brengen.

- “Knip de stellingen uit je knipvel. Vul de lege kaartjes nog niet in.”
- Plaats 5 enveloppen langs de wand van de klas, op iedere envelop staat iets geschreven:
  - Mijn ouders
  - De klas
  - Mijn beste vriend(in)
  - De meester/juf
  - Google
- Lees stelling 1 van het knipvel voor. De leerlingen mogen die stelling nu delen met een van de vijf enveloppen.

Verdieping: Aan wie vertrouwen ze de informatie toe? Zijn er leerlingen die dat willen toelichten? Zijn er verschillen in hoe de leerlingen hun keuze maakten? En: Zou je dit via Whatsapp delen met je ouders/vriend(in)? Wat kan daar het nadeel van zijn? Is Google echt anoniem? Of wordt je informatie dan bij een groot bedrijf opgeslagen?

- Herhaal bovenstaande met stelling 2 t/m 4.
- Als stelling 1 t/m 4 tot interessante gesprekken leiden kunnen de leerlingen de lege kaartjes ook nog invullen voor zichzelf, en in een van de enveloppen doen. Hierbij bespreek je de keuzes niet na.

N.B. Als leerlingen zelf stellingen opschrijven is het de verantwoordelijkheid van de leerkracht om de enveloppen daarna veilig weg te bergen.

Klassikaal

Knipvel
Scharen
5 enveloppen

15 min.

Afronding

Heb je altijd door wie kan zien wat je op internet deelt?

- Kijk met de klas het YouTube filmpje ‘Social Media Experiment’ van Jack Vale:
https://www.youtube.com/watch?v=5P_0s1TYpJU

Klassikaal

Scherf /
Digibord

Stap 1. Wie zie ik (in 't echt, offline) en hoe vaak?

Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het is wel belangrijk dat de leerlingen zo volledig mogelijk zijn en goed nadenken wie ze allemaal spreken.

Stap 2. Welke apps, games of sites gebruik ik?

Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het is wel belangrijk dat de leerlingen zo volledig mogelijk zijn en goed nadenken via welke kanalen ze allemaal op internet zitten.

Stap 3. Wie spreek ik online?

Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het is wel belangrijk dat de leerlingen zo volledig mogelijk zijn zodat ze inzichtelijk maken hoeveel mensen ze via apps, social media en games spreken. Een groot deel van hun persoonlijke leven speelt zich, voor de meeste kinderen, via internetdiensten af.

Stap 4. Wat deel ik met wie?

Er zijn geen goede of foute antwoorden. De persoonlijke afweging die de leerlingen maken en het gesprek met de klas is het meest belangrijk om inzicht in het begrip privacy te vergroten.